

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในชมรมญาติผู้ป่วยจิตเวชเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้บกพร่องทางจิต” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชมรมญาติผู้ป่วยจิตเวชเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บกพร่องทางจิตภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกับชมรมและปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในชมรม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้คือ ประธาน กรรมการ และสมาชิกชมรม ซึ่งได้แก่ ผู้ป่วยและญาติ จำนวนรวมทั้งสิ้น 150 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลจากสมาชิกที่เป็นผู้ป่วย 4 คน จาก ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-60 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สมรสแล้ว เป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมในชมรมนาน 3-4 ปี ผลจากการเข้าร่วมดำเนินงานของชมรม กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกชมรมในระดับมาก แต่การมีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมตัดสินใจและร่วมวางแผนมีในระดับปานกลาง ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้บกพร่องทางจิต มีในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและสังคม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน คือ ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกในชมรม การเข้าร่วมกิจกรรม และตำแหน่ง มีผลต่อการร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมรับผลประโยชน์ ส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในทุกด้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สมาชิกของชมรมมีส่วนทำให้ผู้บกพร่องทางจิต ได้เข้าร่วมกิจกรรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้กำลังใจ กล้าเปิดเผยตนเอง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้นและไม่เสี่ยงต่อการกลับมาป่วยซ้ำ ปัญหาอุปสรรคสำคัญของชมรม คือ นโยบาย การขับเคลื่อนที่ไม่ชัดเจน ทัศนคติและความสามารถของผู้นำ ตลอดจนความร่วมมือบางส่วนจากญาติ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ชมรมควรใช้กระบวนการขยายเครือข่าย โดยสร้างความสัมพันธ์ทั้งระดับบุคคล กลุ่มและองค์กรให้เชื่อมโยงกัน ควรจัดกิจกรรมพร้อมการสื่อสารที่ต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกชมรม ญาติและผู้บกพร่องทางจิตควรมีบทบาทการดำเนินกิจกรรมให้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดให้มีการอบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้บกพร่องทางจิต และการมีส่วนร่วมของสมาชิก รวมทั้งการจัดให้มีการฝึกอาชีพเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บกพร่องทางจิตออกสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ